

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

مکس پدیا

آشنایی با مراحل خرید،
تشریفات گمرکی و ترخیص کالا از گمرک

مهرداد جمال ارونقی

شرایط ترخیص کار گمرکی

مطابق تعاریف مندرج در «واژه‌نامه بین‌المللی گمرک» ترخیص کار گمرکی شخصی است که ترتیب ترخیص گمرکی کالا را می‌دهد و مستقیماً، به جا و از طرف شخص دیگری با گمرک در تماس است.

CUSTOMS CLEARING AGENT

A person who carries on the business of arranging for the Customs clearance of goods and who deals directly with the Customs for and on behalf of another person.

تعریف کارگزار گمرکی و شرایط عمومی آن در گمرک (ماده ۱۲۸ قانون امور گمرکی)

کارگزار گمرکی (حق العمل کار) در گمرک به شخصی اطلاق می‌شود که تشریفات گمرکی کالای متعلق به اشخاص دیگر را به وکالت از طرف آنان انجام دهد.

کارگزار گمرکی باید پروانه مخصوص از گمرک ایران تحصیل نماید که این پروانه برای ترخیص کالا از کلیه گمرک‌های کشور معتبر است.

پروانه کارگزار گمرکی در گمرک به اشخاصی داده می‌شود که حایز شرایط مذکور در زیر باشند:

۱. تابعیت ایران؛

۲. ارائه گواهی عدم سوء پیشینه کیفری (از مرجع قانونی مربوط) و عدم سابقه قاچاق گمرکی به گواهی گمرک ایران؛

۳. داشتن حداقل مدرک کاردانی در رشته‌های امور گمرکی یا حداقل کارشناسی در سایر رشته‌ها؛

۴. دارا بودن گواهی پایان خدمت و یا معافیت دائم از خدمت نظام وظیفه؛

۵. کارمند دولت نباشد؛

۶. موفقیت در آزمون مربوط به قوانین گمرکی، صادرات، واردات و تجارت که از طرف گمرک ایران حسب نیاز برگزار می شود؛

۷. داشتن حداقل سن بیست و پنج سال تمام.

انجام تشریفات گمرکی به وکالت از طرف صاحبان کالا مستلزم داشتن پروانه کارگزاری گمرکی است، ولی سازمان های دولتی و سفارتخانه ها می توانند کارمندان تمام وقت خود را برای انجام امور گمرکی کالاهای متعلق به خود با تصریح حدود اختیارات به گمرک معرفی نمایند بدون این که نیاز به ارایه پروانه کارگزاری گمرکی داشته باشند.

همچنین صاحبان کالا (اشخاص حقوقی) می توانند کارمندان تمام وقت خود را که دارای وکالت نامه رسمی می باشند جهت ترخیص کالای خود به گمرک معرفی نمایند.

برای کارمندان کارگزاران گمرکی کارت مخصوص از طرف گمرک با معرفی رسمی کارگزار گمرکی صادر می شود.

امضای اسناد و اظهارنامه با کارگزار گمرکی یا کارمند تمام وقت و موظف او که دارای وکالت نامه رسمی از وی باشد امکان پذیر است.

کارگزار گمرکی موظف است آمار عملیاتی را که در گمرک انجام می دهد در دفتر مخصوصی حاوی اطلاعات مذکور در اظهارنامه و پروانه گمرکی طبق نمونه تعیین شده توسط گمرک ایران به تفکیک هر گمرک ثبت و به محض درخواست گمرک آن را جهت بررسی ارایه نماید. این دفتر به هنگام اعطای پروانه کارگزار گمرکی توسط گمرک ایران شماره گذاری و پلمب می شود.

در مواردی که کارگزار گمرکی یا کارمند ترخیص مربوطه به هنگام انجام تشریفات گمرکی به عمد اظهارنامه ای خلاف واقع که متضمن زیان مالی دولت باشد تنظیم نماید، تخلف او به پیشنهاد گمرک ایران در کمیسیون رسیدگی به تخلفات که مرکب از اشخاص ذیل است، رسیدگی می شود:

الف. نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت

ب. نماینده اتحادیه کارگزاران گمرکی با معرفی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران (در صورت نبود اتحادیه، نماینده اتاق) و حسب مورد نماینده اتاق تعاون ایران در پرونده های مربوط به بخش تعاون

پ. نماینده گمرک ایران (سرپرست کمیسیون)

این کمیسیون با دعوت از کارگزار گمرکی مربوطه به موضوع رسیدگی می کند و در صورت اثبات عمدی بودن تخلف، پروانه کارگزار گمرکی یا کارت وی را متناسب با میزان و تعداد تخلف، تعلیق یا به طور دائم باطل و مراتب را به طور کتبی به وی و گمرکها اعلام می نماید. چنانچه کارگزار گمرکی یا کارمند ترخیص در ارتکاب عمل قاچاق گمرکی دخالت داشته باشد، علاوه بر اجرای مقررات بالا،

مشمول مجازات مقرر در قوانین قاچاق می شود. اگر عمل خلاف وی مستلزم مجازاتهای دیگر باشد وفق مقررات مربوطه عمل می گردد.

کمیسیون و دبیرخانه آن در گمرک ایران تشکیل می شود.

البته باید توجه داشت تعلیق یا ابطال پروانه مانع انجام تشریفات گمرکی اظهارنامه هایی که قبل از آن تسلیم شده نیست.

شایان ذکر است هرگاه کارگزار گمرکی متخلف، از اشخاص حقوقی باشد مقررات این ماده، هم شامل شخص حقوقی مزبور و هم شامل کسانی که در آن شخصیت حقوقی حق امضاء دارند و اظهارنامه خلاف را امضاء کرده اند و یا در آن اقدام خلاف، مداخله داشته اند می شود و هرگاه کارگزار گمرکی مزبور از اشخاص حقیقی باشد در مدت ممنوعیت نمی تواند به عنوان شخصی که دارای امضاء در یک شخصیت حقوقی کارگزار گمرکی است در امور کارگزار گمرکی گمرک فعالیت نماید.

***

در اینجا سه نکته تکمیلی در خصوص ترخیص کاری ارائه می گردد:

الف- در محاوره و یا مباحث گمرکی گاهی از «کارت کارگزار گمرکی (حق العمل کاری)» و در اغلب موارد از «پروانه حق العملکاری» نام برده می شود؛ گرچه وجه افتراق و یا توضیح روشنی در قانون یا آئین نامه برای آن داده نشده ولی می توان گفت که یکی پس از قبولی در امتحان به عنوان مدرک قبولی صادر می گردد و دیگری برای اجازه فعالیت در گمرکات است. بنابراین در ماده ۱۹۱ آئین نامه قانون مذکور که «مدت اعتبار پروانه کارگزار گمرکی را دو سال تعیین کرده» به این مفهوم نیست که هر دو سال یکبار باید امتحان موضوع ماده ۱۹۱ آئین نامه را داده و پذیرفته شوند، بلکه شرکت در آزمون و قبولی، برای یکبار کافی بوده ولی مجوز فعالیت به صورت دو سال یکبار تمدید می گردد؛

ب- در تمام گمرکات دنیا، حق العمل کاران گمرکی (ترخیص کاران گمرکی)، بازوی توانمند گمرک در اجرای صحیح مقررات می باشند و خدمات آن ها به لحاظ پیچیده و فنی بودن تشریفات گمرکی از اهمیت زیادی برخوردار است. کنوانسیون کیوتوی تجدید نظر شده، یک فصل (فصل ۸ از ضمیمه عام) تحت عنوان «ارتباط بین گمرک و اشخاص ثالث» را به این امر اختصاص و مقرراتی تسهیلاتی برای آن وضع نموده است. گرچه در داخل کشور تشکل هائی تحت عنوان «انجمن حق العمل کاران گمرکی» بوجود آمده است، در سطح بین المللی نیز یک تشکل مهم تحت عنوان «فدراسیون بین المللی انجمن های حق العمل کاران گمرکی» وجود

دارد و سایتی نیز به آدرس WWW.IFCBA.com ایجاد شده که مقرآن در کانادا می باشد. سایت مزبور اخبار مهم این صنف و به ویژه در ارتباط با گمرکات، سایر مسائل مورد علاقه و مرتبط را منتشر می نماید. ورود به آن مستلزم داشتن اشتراک و رمز عبور می باشد؛ ج- از نظر نحوه انجام تشریفات گمرکی و میزان جرایم احتمالی تفاوتی بین صاحب کالا که شخصاً و یا از طریق کارگزار گمرکی یا نماینده خود اقدام می نماید، وجود ندارد.

همچنین باید به این نکته توجه داشت که کارگزار گمرکی، شرکت های حمل و نقل و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مسؤول اعمال کارکنان و نمایندگان معرفی شده خود به گمرک می باشند.